

Werdykt Jury Jubileuszowego XV Festiwalu Polonijnego „Losy Polaków 2020”

Filmy ukazujące życie Polaków za granicą nagroda Ministra Jana Dziedziczaka,
Sekretarza Stanu, Pełnomocnika Rządu do Spraw Polonii i Polaków za Granicą

I Nagroda

W kategorii filmów ukazujących życie Polaków za granicą I nagrodą został uhonorowana filmowa relacja z przedstawienia „**Pokłon Janowi Pawłowi**” Salonu Poezji, Muzyki i Teatru Marii Nowotarskiej z Toronto. Profesjonalnie i z wielką kulturą wyreżyserowane przedstawienie jest przeplatane muzyką montażem bardzo dobrze wybranych i znakomicie aktorsko wyrecytowanych lub zaśpiewanych tekstów poetyckich i nie tylko poetyckich, także tekstów Jana Pawła II. Spektakl przepojony jest miłością do Polski, przywiązaniem do jej chrześcijańskiej tradycji. Przypomina on w sposób b. godny postać Papieża Polaka, będąc jednocześnie sam budującym świadectwem życia kulturalnego Polaków w Kanadzie.

II nagrodę

w kategorii filmów ukazujących życie Polaków za granicą otrzymał film „**Beacon Hill. Amerykańska Częstochowa**” autorstwa Jarosława Mazura. Jest to profesjonalnie i z wyczuciem zrealizowana filmowa opowieść o historii powstania polskiego sanktuarium maryjnego w Doylestone i roli jaką odegrał w tym paulin o. Michał Zembrzuski. To, że sanktuarium powstało i stało się miejscem licznych pielgrzymek Polaków i nie tylko Polaków z Ameryki jest znakomitym świadectwem żywotności amerykańskiej Polonii i ścisłego związku polskości i katolicyzmu. Ukazanie tego, jest największą wartością filmu.

III nagrodę ex quo

w kategorii filmów ukazujących życie Polaków za granicą Jury postanowiło przyznać filmowi „**Drugie pokolenie**” autorstwa Przemysława Toczka - za ukazanie w dynamicznej, nowoczesnej, atrakcyjnej dla widza formie filmowej, że młodzi ludzie będący potomkami emigrantów z Polski ale urodzeni już poza Polską, potrafią zachować swoje związki z krajem przodków, nie wstydzą się swoich korzeni a jednocześnie bez kompleksów funkcjonować w życiu zawodowym i odnosić w nim znaczące sukcesy. Film tchnie optymizmem, afirmacją polskości rozumianej jako wiara we własne siły, inteligencję i pracowitość. Gdzieś jednak unosi się nie wypowiedziane pytanie: co polskość i Polska będą znaczyły dla następnych pokoleń bohaterów filmu.... Niemniej jednak film przełamuje krzywdzący stereotyp Polaka nieudacznika, człowieka niewykształconego i nierozgarniętego, który powielają tzw. Polishjokes. I to też jest istotną wartością filmu.

III Nagrodę

otrzymuje film „**WracaMy**” Film dokumentuje zmiany jakie następują w ciągu kilkunastu lat w świadomości młodych emigrantów polskich, którzy zafascynowani łatwiejszym i bogatszym niż w Polsce życiem w Wielkiej Brytanii i Irlandii i ulegając propagandzie

ówczesnych władz - opuścili kraj. Powoli zaczynają odczuwać tęsknotę za Ojczyzną, zauważają pozytywne zmiany jakie w niej następują i to nie tylko finansowe. Zaczyna ich razić panująca na Wyspach poprawność polityczna, miałość życia w pubach i negatywne zmiany obyczajowe z lekceważeniem religii i lansowaniem niebezpiecznego dla przyszłości ich dzieci trendu LGBT. Wielu z nich rozważa lub nawet podejmuje decyzje o powrocie do Polski.

Filmy edukacyjne nagroda Ministra Edukacji i Nauki Przemysław Czarnka

I Nagroda

W kategorii Filmy edukacyjne I nagrodę otrzymał film „**Fenomen Polskości**” Aliny Czerniakowskiej, który przedstawił wielką ilość przykładów niezwykle wysokiego, światowego poziomu myśli technicznej, ekonomicznej i naukowej w II Rzeczypospolitej. Przełamuje on stereotyp zacofanej i zapóźnionej w rozwoju burżuazyjnej Polski międzywojennej ,jakże często używany propagandowo przez powojenne władze komunistyczne, a także wykorzystywany ,zawłaszczony przez Niemców, propagandowy stereotyp tzw. Polnische Wirtschaft. Klarowny i bardzo rzeczowy film przekazuje widzowi ogromną ilość konkretnej wiedzy, stanowi też swoisty hołd dla przedwojennej polskiej inteligencji, w znacznej mierze wymordowanej , wygnanej z Kraju czy zepchniętej na margines życia społecznego przez niemieckiego i sowieckiego okupanta a następnie rodzimych komunistów dzierżących władzę z moskiewskiego nadania.

II Nagroda

w kategorii Filmy edukacyjne przypadła filmowi „**Jedyny taki wykrywacz uśpionego zabójcy**” Leszka Wiśniewskiego za pokazanie, praktycznie jak dotąd nieznanego aspektu polskiego wkładu w zwycięstwo nad Niemcami w czasie II wojny światowej - opracowania prototypu najlepszego w tym czasie na świecie wykrywacza min , który wszedł na wyposażenie armii brytyjskiej i amerykańskiej a następnie z pewnymi modyfikacjami używany był przez kolejne kilkadziesiąt lat także w wielu innych armiach. Rzeczowy i dobrze udokumentowany film posiada wielą wartość edukacyjną i jest też swoistym hołdem dla polskiej przedwojennej inteligencji.

III Nagroda ex aequo

Jedna z dwu równorzędnych III nagród w kategorii Filmy edukacyjne została przyznana filmowi „**Ostatnie requiem**” Wiesława Kwapisza za wypełnienie swoistej białej plamy w świadomości historycznej współczesnych Polaków , uświadomienie im tragedii tysięcy polskich mieszkańców Pomorza , w szczególności polskiej inteligencji, którzy zostali przez niemieckiego okupanta zamordowani w lesie pod miejscowością Piaśnica. Film jest też tym samym przejmującym hołdem dla ofiar nazistowskiego, niemieckiego terroru.

III Nagroda

Jedną z dwu równorzędnych III nagród w kategorii Filmy edukacyjne został uhonorowany film” **Pomoc, która groziła śmiercią**” autorstwa Mieszka Zielińskiego za ukazanie szeregu autentycznych , dramatycznych historii pomocy Polaków dla polskich obywateli żydowskiego pochodzenia lub narodowości żydowskiej podczas niemieckiej okupacji, pomimo grożącej za

taką pomoc kary śmierci . Wykorzystanie wypowiedzi żyjących jeszcze uczestników i naocznych świadków opisywanych wydarzeń jest ogromnym atutem filmu .Film ma wielki walor moralny, utrwała pamięć o tamtych czasach, stanowi hołd dla ofiar niemieckiego nazizmu i tych, którzy bohatercko starali się ratować prześladowanych, wpisuje się wreszcie polską politykę historyczną , co także jest bardzo istotne wobec nasilających się oszczerczych prób obarczenia Polaków współodpowiedzialnością za Holocaust.

Nagrody specjalne

Jubileuszową Nagrodę Specjalną za wsparcie i wieloletni udział w Festiwalach Polonijnych „Losy Polaków „ i „Polskie Ojczyzny” otrzymali:

Janusz Supernak [USA], który w tym roku przysłał na Festiwal piękny i emanujący religijną żarliwością i miłością do Matki Bożej teledysk „To Ty ocalisz świat”.

Ernestyna Skuryat –Kozek [Australia], która w tym roku przysłała na Festiwal teledysk „Charlie Tarra Song”.

Jest to wysmakowana plastycznie miniatura dokumentalna wraz ze stosownym songiem, poświęcona pamięci przedstawiciela tubylczego plemienia, który w XIX wieku pomagał białym badaczom w eksploracji kontynentu australijskiego m.in. polskiemu odkrywcy- Pawłowi Edmundowi Strzeleckiemu.

Andrzej Siedlecki [Australia] , który w tym roku przysłał na Festiwal m.in. wideoklip „Atak na Polskę”/” „Attack on Poland” [Jest to niezwykle potrzebny kilkuminutowy , atrakcyjny wizualnie i b. ekspresyjny wykład najważniejszych faktów o losach Polski w czasie II wojny światowej, służący uświadamianiu jakże często na świecie przemilczanej lub fałszowanej prawdy] oraz film „Manga -polski Japończyk” [Jest on zrealizowaną z ogromną a kulturą i wyczuciem filmową opowieścią o krakowskim kolekcjonerze sztuki , głównie japońskiej -Feliksie Jasińskim, który uważał , że Polacy powinni wypracować własny, narodowy styl w sztuce.]

Mirostaw Jacek Kucharski i Ewa Wróblewska-Kucharska za 20-letnią pracę Oficyny Wydawniczej Kucharski w Toruniu na rzecz Polonii Polaków zagranicą m.in. poprzez opracowanie 5 tomowej **Encyklopedii Polskiej Emigracji i Polonii oraz Wielkiej Encyklopedii Polonii Świata** a także za wieloletni wkład w rozwój Festiwalu Losy Polaków i Festiwalu Polskie Ojczyzny.

Krzysztof Wojciechowski [Polska] , który w tym roku przysłał na Festiwal m.in. film : „Sybiracy do Przyjaciół Moskali” [Zapis niezwykle interesującej i dającej wiele do myślenia rozmowy dwu byłych zesłańców na Sybir : malarza Stefana Centomirskiego i jednego z przywódców Solidarności a wcześniej twórcy Wolnych związków Zawodowych Andrzeja Gwiazdy.] oraz filmu „Rycerz Anna” [Jest to nie emitowany od lat śledczy reportaż o próbie zabójstwa przez komunistyczną bezpiekę Anny Walentynowicz i o ewidentnie celowym tłumieniu dochodzenia w tej sprawie, kiedy już wiadomo było na pewno, kto był tajnym współpracownikiem SB, próbującym dokonać tego zabójstwa, w filmie występuje także sama Anna Walentynowicz.]

Jolanta Kessler (we współpracy z **Małgorzatą Rodowicz** [Polska] , która w tym roku przysłała na Festiwal film „Opowieść Rodowiczów po kądzieli i po mieczu” Znakomicie zrealizowaną , arcyciekawa panorama dziejów rodu Rodowiczów- filmowa opowieść , która jest hołdem dla kolejnych wybitnych i przepięknych patriotycznym duchem przedstawicieli tej rodziny a szerzej: dla całej starej polskiej inteligencji, niszczonej i eksterminowanej w okresie II wojny światowej i przez długie lata po wojnie, w Polsce Ludowej, również.

Filmy i programy telewizyjne -Nagroda Prezesa TVP SA - Jacka Kurskiego

I Nagroda

Film „Nie tylko Enigma” Magdaleny i Rafała Kołodziejczyków został uhonorowany I nagrodą w kategorii Filmy i programy telewizyjne ze względu na podjęcie niezwykle istotnego a stosunkowo małego znanego aspektu polskiej historii w okresie II wojny światowej a mianowicie wkładu polskiego wywiadu pracującego w okupowanej Polsce i poza nią z w zwycięstwo nad III Rzeszą .Jest to tym ważniejsze ,że wkład ten jest często pomijany lub marginalizowany przez historyków na Zachodzie. Jednocześnie ukazanie po dziesiątkach lat działań z natury konfidenacyjnych było zadaniem bardzo trudnym a udało się je wypełnić w sposób jak się wydaje bardzo rzetelny a jednocześnie w atrakcyjnej dla widza filmowej formie.

II Nagroda

Uhonorowany II nagrodą w kategorii Filmy i programy telewizyjne film „ Miłujmy czynem i prawdą. 90 lecie abpa Edmunda Piszczka” Piotra Koryckiego jest klasyczną w formie , rzetelną merytorycznie opowieścią o życiu i kapłańskiej posłudze sędziwego arcybiskupa, przedstawioną w szerszym kontekście współczesnej historii Polski . Życie bohatera filmu ukazane jest jako pozytywny przykład do naśladowania -przykład Polaka i katolika , co w mediach[zwłaszcza tzw. głównego nurtu] jest stosunkowo rzadkie a jednocześnie uczyniono to bez zbędnego dydaktyzmu ani też poszukiwania sensacji. Stanowi to istotny walor filmu.

III Nagroda ex equo

Film „Zagłada Redemptorystów Woli” Krzysztofa Żurowskiego został wyróżniony jedną z dwu równorzędnych III Nagród w kategorii Filmy i programy telewizyjne ze względu na przypomnienie mało stosunkowo znanego elementu historii Polski okresu II wojny światowej- wymordowania 30 Redemptorystów w czasie krwawej pacyfikacji warszawskiej Woli przez hitlerowców w sierpniu 44 r. Męczeństwo zakonników zostało upamiętnione poprzez dokładną rekonstrukcję przebiegu wydarzeń , w sposób bardzo klarowny, ekspresyjny a zarazem zwięzły, stymulujący zarówno wyobraźnię jak i emocje widza. Jest to film na ważny temat w adekwatnej do treści, profesjonalnej formie.

III Nagroda

Film „ Patron Pojednania” Anny Dąbrowskiej i Marty Pietrasiewicz wyróżniony w kategorii Filmy i programy Telewizyjne jedną z dwu równorzędnych III nagród opowiada historię męczeńskiej śmierci katolickiego księdza rąk hitlerowców .Bohater filmu ponosi

śmierć, gdyż nie zgadza się na współpracę z niemieckim okupantem w akcji skierowanej przeciw miejscowym Ukraińcom . Biorąc pod uwagę, że wcześniej Ukraińcy nie zawsze zachowywali się przyjaźnie wobec Polaków kościoła katolickiego, męczeńska śmierć katolickiego duchownego urasta do rangi symbolu pojednania polsko-ukraińskiego , stanowi impuls dla niego i ma doniosły ogólnoludzki moralny wymiar , jak również wymiar ekumeniczny. Dobrze więc, że film na ten temat powstał.

GRAND PRIX - Nagroda Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

„Inspekcja” - telewizyjny spektakl teatralny na podstawie tekstu niedawno zmarłego Grzegorza Królikiewicza a **w reżyserii Jego syna Jacka Raginis-Królikiewicza** był w ocenie jury bez wątpienia najwybitniejszym dziełem spośród prac nadesłanych na Festiwal. Stąd też jednomyślna decyzja o przyznaniu mu Grand Prix tegorocznego, jubileuszowego Festiwalu .Spektakl w przejmujący sposób ukazuje sytuację wziętych do niewoli przez Sowiety polskich oficerów , którzy poddani wyrafinowanym i podstępny próbom indoktrynacji stoją przed tragicznym wyborem : dochować wierności Rzeczypospolitej za cenę – jak się okazuje w końcu–własnej śmierci , czy pójść na współpracę z wrogiem, łudzącym ich perspektywą kariery w nowej, sowieckiej , komunistycznej Polsce.Wybitne walory ideowe[moralnei patriotyczne] a także walory intelektualne i estetyczne spektaklu są zasługą zarówno tekstu scenariuszowego jak i profesjonalizmu reżysera.

Filmy fabularne i dokumenty fabularyzowane Nagroda Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – Ministra Michała Dworczyka

I Nagroda

Największym walorem filmu **„11 listopada”** w reżyserii Kamila Kulczuckiego i Eugeniusza Starky-ego , któremu przyznało I Nagrodę w kategorii Filmy fabularne i dokumenty fabularyzowane jest to to, że pokazuje , jak współcześni nastolatkwie uczestnicząc jako aktorzy -amatorzy w fabularnej rekonstrukcji autentycznych wydarzeń jesieni 1939 roku wcielają się w postacie swoich rówieśników czasu okupacji hitlerowskiej . Jest to głęboko wzruszające i skłaniające do przemyśleń, stanowi swoisty walor estetyczny a jednocześnie wiąże się z propagowaniem patriotyzmu i wiedzy o historii Polski.

II Nagroda

Laureat II Nagrody w kategorii filmy fabularne i dokumenty fabularyzowany – film **„ Skarga”** w reżyserii Jarosława Mańki stanowi udane połączenie walorów patriotycznych i edukacyjnych a jednocześnie także religijnych. Film zrealizowany z dużym rozmachem, atrakcyjny wizualnie , ze zrealizowanymi z wyczuciem własnymi inscenizacjami oraz dobrze wybranymi cytatami z filmów fabularnych , które pełnią rolę inscenizacji, powinien podobać się widzowi. Prezentacja postaci kandydata na ołtarze a jednocześnie wielkiego patrioty oraz wybitnego myśliciela politycznego i religijnego wpisana jest w szeroką panoramę dziejów

Polski. Zaletą filmu jest też wysoki stopień spójności formy filmu, wycucie ducha epoki w której żył Ksiądz Piotr Skarga- czasów barokowej sztuki sakralnej, kontrreformacyjnej żarliwości religijnej, wreszcie specyficznej jezuickiej duchowości.

III Nagroda ex quo

Laureat jednej z dwu równorzędnych III nagród w kategorii Filmy fabularne i dokumenty Inscenizowane – film „**św. Faustyna w blasku Miłosierdzia**” w reżyserii Piotra Weyhertajest bardzo ambitną intelektualnie próbą przybliżenia widzowi trudnych teologicznego punktu widzenia tajemnic i prawd wiary katolickiej - Miłosierdzia Bożego przez prymat objawień, jakie były udziałem św. Faustyny. Film posiada duże walory plastyczne. Zasługuje na uwagę ciekawa konwencja zdjęć inscenizowanych, w których słowa nie żyjących świadków życia św. Faustyny włożone są w usta aktorów w strojach z epoki.

III Nagroda

Film „**Czyściec**” w reżyserii Michała Kondrata został nagrodzony jedną z dwu równorzędnych III nagród w kategorii Filmy fabularne i dokumenty fabularyzowane za przystępną dla zwykłego widza próbę ukazania katechizmowych prawd o czyścicu, świętych obcowaniu i możliwości ulżenia duszom czyścicowym w cierpieniu poprzez modlitwę i umartwienia. Rozbudowane i profesjonalnie zrealizowane inscenizacje fabularne są bardzo ekspresyjne, co daje nadzieję, że film będzie atrakcyjny dla współczesnego, młodego widza.

FILMY DOKUMENTALNE Nagroda Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich

I Nagroda

Film „**Lobo**” autorstwa Grażyny i Bogdana Czermińskich nagrodzony został nagrodą w kategorii Filmy Dokumentalne jest ciekawie z wycuciem stylu i formy filmowej a także z poczuciem humoru- opowiedzianą, historią życia i twórczości relatywnie mało znanego w Polsce poety i pisarza - Józefa Łobodowskiego, który – jak wielu z jego pokolenia Polaków – większość życia zmuszony był z powodów politycznych żyć i pracować na emigracji. W wysmakowanej formie film zapełnia istotną lukę w wiedzy polskiego społeczeństwa nie tylko o bohaterze filmu ale też o polskiej emigracji politycznej po II wojnie światowej. Ukazanie ewolucji ideowej bohatera- od przedwojennej fascynacji komunizmem do zdecydowanego antykomunizmu i współpracy z polskojęzycznym Radiem Madryt, które w tzw. Polsce Ludowej było ucieleśnieniem antykomunizmu, jest nader interesujące i daje dużo do myślenia.

II Nagroda

Nagrodzony II w kategorii Filmy dokumentalne dyptyk „**W czeluściach Gusen**” i „**W odmętach Ravensbruck**” w reżyserii Mirosława Krzyszkowskiego, Marka Zająca i Joanny Zając jest przejmującym przypomnieniem okrutnego losu więźniów i więźniarek wymienionych w tytułach filmów niemieckich nazistowskich obozów zagłady. Podjęcie tego tematu jest szczególnie ważne z moralnego punktu widzenia w czasie prób umniejszanie historycznej

winy hitlerowskich Niemiec za popełnione zbrodnie . Umiejętne połączenie przytaczanych relacji więzionych ofiar, przykładów ich obozowej twórczości artystycznej oraz ciekawych plastycznie animacji silnie działa na wyobraźnię i emocje widza.

III Nagroda ex equo

Nagrodzony jedna z dwu równorzędnych III nagródw kategorii Filmy dokumentalne film „**Guczo. Notatki z życia**” Marii Zmarz- Koczanowicz jest zrealizowaną b. profesjonalnie i z dużym rozmachem filmową historią życia[także intymnego] Augusta Zamoyskiego - arystokraty i wybitnego rzeźbiarza. Atrakcją filmu są autentyczne materiały filmowe realizowane przez samego bohatera filmu na przestrzeni wielu lat. Film posiada znaczne walory poznawcze, przedstawiając rzetelnie bogaty życiorys hrabiego Augusta Zamoyskiego na tle historii Polski.

III Nagroda

„**Wileński wybawiciel**” Bogusławy Stanowskiej Cichoń - autorki także nadesłanego filmu „**Góry zakwitną sadami**”- jest interesująco opowiedzianą sensacyjną wręcz historią Polaka z Wileńszczyzny zaangażowanego w konspirację w ramach Armii Krajowej [struktury zajmujące się produkcją fałszywych dokumentów], który zmuszony jest opuścić na zawsze rodzinne strony z obawy przed sowieckimi represjami, próbuje kontynuować swoją walkę na terenie centralnej Polski a gdy dalsza walka okazuje się niemożliwa pod zmienionym nazwiskiem wstępuje do zakonu , następnie zaś zostaje księdzem. Fakt zatajenia prawdziwego nazwiska wobec władz kościelnych powoduje w końcu, że zostaje wykluczony z zakonu a jego święcenia kapłańskie zostają unieważnione . Staje się tak zapewne na skutek nacisków komunistycznej bezpieki, która potrafiła go wyśledzić za klasztorными murami i inwigilowała go aż do końca życia. Historyczny kontekst tego niezwykłego życiorysu został przedstawiony bardzo rzetelnie i dociekliwie . Film stymuluje emocje widza , poszerza jego wiedzę o polskiej historii, skłania do przemyśleń.

Filmy upamiętniające 40 rocznicę powstania „Solidarności” nagroda Fundacji Solidarności Dziennikarskiej

I Nagroda

W kategorii Filmy upamiętniające 40 rocznicę powstania „Solidarności” Jury uznało za najlepszy i przyznało I nagrodę filmowi „**Konspirator**” w reżyserii Sławomira Koehlera ze względu na pokazanie konspiracji solidarnościowej w latach 80-tych i walki z nią komunistycznej bezpieki , niejako od środka , poprzez wspomnienia ówczesnego działacza Solidarności Andrzeja Michałowskiego a także osób, z którymi współpracował. Poruszony też został delikatny a bardzo ważny problem komunistycznych agentów wśród działaczy Solidarności Film znacznie wzbogaca wiedzę widza o tamtych czasach, stanowi asumpt do przemyśleń , także odnośnie współczesności. Film ten jest też przykładem umiejętnego łączenia materii dokumentalnej z inscenizacjami fabularnym, posiada dobrą dramaturgię i nie jest pozbawiony także pewnej dozy poczucia humoru.

II nagroda

wśród filmów upamiętniających 40 rocznicę powstania „Solidarności” została przyznana filmowi „**Zwykli ludzie , niezwykle sprawy, historia częstochowskiej Solidarności**” autorstwa Krzysztofa Kasprzaka i Jerzego Jońca za interesujące ukazanie mało znanego fragmentu historii Solidarności - walki podziemia solidarnościowego w Częstochowie - poza najczęściej dotąd ukazywanymi centrami Solidarności takimi jak Gdańsk czy Warszawa , z perspektywy zwykłych ludzi , którzy wiele poświęcili i wiele wycierpieli za sprawę Solidarności a po 1989 roku często zostali zapomniani. Należy też zauważyć, że wykorzystanie unikatowych oryginalnych materiałów archiwalnych stanowi także istotny atut filmu.

III nagrodą ex quo

w tej kategorii został wyróżniony film „**Dzieło ks. Czesława Wali**” autorstwa Sławomira Mazura. Jest to wzruszająca opowieść o kapłanie, który poza swoją pracą duszpasterską podejmuje się realizacji szeregu dzieł charytatywnych oraz upamiętniających historię Polski , ze szczególnym uwzględnieniem kolejnych etapów walk o odzyskanie lub zachowanie niepodległości oraz związków polskości z chrześcijaństwem i Kościołem. Film propaguje wartości patriotyczne i religijne ,te same z których wyrósł wielki społeczny ruch Solidarności.

III nagrodę

otrzymał także film dokumentalny „**Czarne chmury nad aktorem - film o Macieju Rayzacherze**” – aktorze, który za swoją działalność opozycyjną m. in. w KOR był inwigilowany, zastraszany, aresztowany, internowany. Będąc już popularnym i znanym m.in. z serialu „Czarne chmury” - - został zmuszony do porzucenia kariery aktorskiej. Działal w „drugim obiegu” artystycznym popularyzując pisarzy znajdujących się na indeksie oraz organizując koncerty religijno- patriotyczne i . Nagrywał książki dźwiękowe dla niewidomych, dubbingował filmy, pomagał i nadal pomaga biednym i bezdomnym. Film zawiera wiele świadectw znanych ludzi działających w dawnej opozycji demokratycznej.

Losy Polaków na kresach wschodnich – nagroda profesora Jana Żaryna Dyrektora Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej

I nagrodę

w kategorii Filmy o losach Polaków na Kresach wschodnich przyznano filmowi „**Komar, partyzant w US Army**” autorstwa Marcina Maślanki. Jest to filmowa opowieść o Polaku urodzonym na Wołyniu, który widząc mordy Polaków dokonywane przez nacjonalistów ukraińskich ucieka do Polski centralnej , okupowanej wówczas podobnie jak Wołyń przez Niemców, tam zostaje partyzantem oddziału Armii Krajowej a po jego rozwiązaniu, w obawie przed aresztowaniem przez NKWD ucieka na Zachód , gdzie zaciąga się do Oddziałów Wartowniczych przy Armii Amerykańskiej. Gdy jednak okazuje się ,że do wojny Zachodu z Sowietami zapewne nie dojdzie a Oddziały Wartownicze tym samym nie staną się zaczątkiem Wojska Polskiego u boku aliantów , wraca do Kraju uwierzywszy w zapewnienia o amnestii dla członków AK.Tu po pewnym czasie zostaje aresztowany i po ciężkim śledztwie skazany na

kilka lat więzienia, z którego wychodzi w czasie odwilży połowy lat 50-tych. To bardzo barwny życiorys, którego elementy dobrze ilustrują dramatyczne dzieje Polski i Polaków na przestrzeni kilku u dziesiątków lat. Prześladowcami Polaków są Niemcy, Ukraińcy, Sowietci, wreszcie rodzimi komuniści. Na pomoc Zachodu nie można liczyć... Wyjątkowym atutem filmu, jest to że bohater filmu żyje, ma 95 lat i sam o swoim życiu opowiada. Przetrwiał trudny czas, założył rodzinę, pracował w Polsce kilkadziesiąt lat, teraz będąc jest na emeryturze mógł złożyć przed kamera opowiedzieć o swojego losie i dać świadectwo czasu, który przeżył. To bardzo wiele polskiej historii mówiący film, wzruszający i dający myślenia, z pięknym acz nie wypowiedzianym wprost morałem: nigdy nie poddawać się, przeżyć!

II nagroda

w kategorii filmów o losów Polaków na Kresach wschodnich została przyznana filmowi „**Ocalałam z rzezi**” Macieja Wojciechowskiego. Wielkim atutem filmu jest wstrząsająca wręcz opowieść kobiety, która jako mała dziewczynka przeżyła rzeź, jaką Polakom we wsi, w której wówczas w mieszkała z rodziną urządzili Polakom ukraińscy nacjonaści. Jej opowieść jest plastyczna, pełna drastycznych szczegółów. Prosta, wręcz ascetyczna forma filmu służy wzmocnieniu emocjonalnego odbioru tej opowieści. Film jest swoistym hołdem dla pomordowanych, daje wiele do myślenia.

III nagroda ex quo

w kategorii filmów o losach Polaków na Kresach wschodnich otrzymuje film „**Polacy Odessy – zniszczona pamięć**” Sonji Pajgert. Wielka wartość tego filmu czy może programu telewizyjnego polega na ukazaniu dotąd praktycznie nieznanych w Polsce faktów. Polacy, potomkowie Polaków z Odessy i tamtych stron, także często ludzie czujący się Polakami choć nie mówią już po polsku, opowiadają o tragicznych losach członków swoich rodzin podczas kolejnych fal prześladowań Polaków przez Sowietów, więzieniu ich, zsyłaniu na Sybir, wreszcie mordowaniu - tylko dlatego, że byli Polakami. Ludzie ci opowiadają też o systematycznym przez dziesięciolecia zacierananiu nie tylko śladów zbrodni wobec Polaków ale w ogóle jakiegokolwiek śladów polskiej obecności w Odessie. Opowieści te są naprawdę wstrząsające. To, że mimo wszystkich prześladowań w Odessie pozostali ludzie, którzy przyznają się nadal do polskości, którzy próbują utrwalić pamięć o losach swoich przodków zasługuje na wielki szacunek. Wyrazem tego szacunku jest też przyznana filmowi nagroda.

III nagroda

w kategorii filmów o losach Polaków na Kresach wschodnich została przyznana filmowi „**Mały kawałek Polski**” autorstwa Jana Grzyba. Jest to wzruszająca opowieść o polskiej wsi leżącej gdzieś na wschodzie, tysiące kilometrów od Polski. Wieś zamieszkują Polacy przymusowo tu osiedleni przed kilkadziesiąt laty oraz ich potomkowie. Starają się oni utrzymać swoją polską tożsamość, wiarę katolicką i język polski, choć to ostatnie jest coraz trudniejsze. Po upadku Związku Sowieckiego część wróciła do Polski, część waha się co do decyzji, część czeka w kolejce na możliwość repatriacji, część natomiast - choć tęskni za Polską - ma gorzką świadomość, że ze względu na wiek już za późno na wyjazd i pogodziła się ze swoim losem. Polska społeczność – mały kawałek Polski jeszcze istnieje... Film uzmysławia widzowi, jak ważna dla człowieka jest więź z Ojczyzną, własna tożsamość, świadomość korzeni z których się wyrasta. Choć ukazani bohaterowie filmu nie używają wielkich słów, są prostymi ludźmi, ani nie mówią tego wprost, ale jest to wyczuwalne w każdym ich słowie. I to jest zapewne największą wartością tego filmu.

Programy Radiowe

I nagroda

Jury postanowiło przyznać słuchowisku radiowemu „**Dałeś mi marzenie**” Anny Habryn z Australii. Ten radiowy teatr przedstawia w żywy i atrakcyjny dla odbiorcy sposób historię życia wybitnego odkrywcy, zasłużonego szczególnie w eksploracji Australii w XIX w. Pawła Edmunda Strzeleckiego. Przypomnienie zasług postaci tego wybitnego Polaka i jego zasług dla Australii jest czymś niezwykle cennym, ma bowiem istotne znaczenie dla odbioru społecznego społeczności polskiej czy polskiego pochodzenia Australii wśród nie mających polskich korzeni Australijczyków, przyczynia się też do zachowania wśród Polonii australijskiej polskiej tożsamości i znajomości języka polskiego. Sam fakt powstania polskojęzycznego słuchowiska w dalekiej od Polski Australii jest swoistym fenomenem, który zasługuje na wyróżnienie i szacunek.

II nagroda

w kategorii Programy radiowe została przyznana słuchowisku „**Ojciec Leon**” autorstwa o. Mariusza Sokołowskiego z Australii. Ten sprawnie zrealizowany radiowy reportaż poświęcony jest postaci o. Leona Rogalskiego, jezuitę który w 1870 roku osiedlił się w Australii i prowadził duszpasterstwo w języku angielskim, niemieckim a przede wszystkim polskim. Po dziś dzień miejsce jego działalności nazywane jest Polish Hill River. Przypomnienie tej postaci ma istotne znaczenie dla utrzymania polskiej tożsamości wśród Polaków i osób polskiego pochodzenia w Australii, jest też kolejnym dowodem na silny związek polskości i katolicyzmu. Jest wreszcie ten reportaż zapisem historii Polaków na obczyźnie. Wszystko to czyni ten radiowy reportaż wartościowym i wartym nagrodzenia.

III nagroda

w kategorii Programy radiowe - słuchowisko „**Wiek wojen płk. Żurowski .Dzieciństwo**” autorstwa Andrzeja Żurowskiego ze Szwecji. Słuchowisko powstałe w oparciu o stare, obecnie zremasteryzowane nagranie wspomnień nie żyjącego już ojca autora jest unikatową relacją z wydarzeń sierpnia 1914 roku na Kielecczyźnie gdy zaczynała się I wojna światowa, która przecież przyniosła Polsce niepodległość. Jest to unikatowy swoisty reportaż z przeszłości, relacja naocznego świadka – małego wówczas chłopca, opowiedziana przez wiekowego już w momencie nagrania mężczyznę relacjonowane tak żywo, plastycznie, z takimi detalami jakby wydarzenia o których mowa miały miejsce przed paru dniami.... Rosyjskie wojska carskie... cesarsko -królewski oddział, w którym służą praktycznie sami Polacy w mundurach przypominających polskie mundury z czasów Powstania Listopadowego. Słuchacz ma wrażenie, że obcuje z historią na wyciągnięcie ręki – obcuje z czasem dawno minionym- tak jakby przeniósł się w czasie. I to zapewne jest największą wartością tego słuchowiska, nie mówiąc już po prostu o jego wartości edukacyjnej.

Programy multimedialne i teledyski – Nagroda prof. Wiesława Wysockiego

I Nagroda

I nagrodę otrzymują Michał Czech i Dariusz Olszewski z USA za teledyski „**Hołd ku pamięci**” , „**The Polish Spirit od Independence**” [Chicago History Museum], „**The Polish Spirit of Independence**” [Copernicus Center]” , „**Poświęcenie sztandaru NSZ**” , „**Solidarność Walcząca**”. Wśród wymienionych teledysków na szczególną uwagę zasługuje b. nastrojowy i o dużych walorach wizualnych , zrealizowany w formie swoistej jakby wystawy zdjęć w lesie, teledysk „**Hołd ku pamięci**” , upamiętniający żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych. Teledysk ten emanuje wręcz polskim patriotyzmem i silnie działa na emocje i wyobraźnię odbiorców. Pozostałe teledyski to krótkie relacje z różnego rodzaju wystaw i wydarzeń polonijnych w USA, poświęconych popularyzacji wiedzy o polskiej historii. Dokumentując je, teledyski te pełnią podobną rolę środka popularyzacji wiedzy o historii Polski , jednocześnie same stanowią cenną dokumentację kulturalnego życia Polonii amerykańskiej.

II nagroda

Otrzymał Bogdan Szymańczak za teledysk „**Pada , pada, pada deszcz**” oraz piosenkę „**Maryjo, Maryjo, Maryjo**” . Nastrojowy teledysk zrealizowany w scenerii leśnej nawiązującej niedwuznacznie do „chłopców z lasu” czyli partyzantów i walki ich o wolną Polskę, co współgra z tekstem piosenki teledysku, który dodatkowo wypukla ciągłość walki o wolną Polskę między partyzantami a późniejszą o dziesiątki lat Solidarnością . Melodia przyjemnie wpada w ucho, interpretacja piosenki profesjonalna a jednocześnie pełna emocji. Teledysk ma bezsprzeczne wartości patriotyczne. W jego realizacji uczestniczyli Stanisław Feder jako drugi wykonawca, a reżyserował Grzegorz Nowakowski. Drugą piosenkę „Maryjo, Maryjo, Maryjo” (teledysk i nagranie audio), słucha się bardzo dobrze. Jest wyrazem gorliwej pobożności maryjnej

III nagroda ex quo

Jedna z dwu równorzędnych III nagród w kategorii została przyznana Dariuszowi Parczewskiemu z Wielkiej Brytanii za cykl teledysków „**Ślady – wiersze w interpretacji aktorów**” . Plastyczna, nastrojowa warstwa wizualna teledysków dobrze współgra z tekstem wierszy , które są na wysokim poziomie literackim, napisane bardzo dobrą polszczyzną i , z dużym wyczuciem aktorsko zinterpretowane. To zalety cyklu , który dobrze służy przypominaniu Polakom poza Polską czy też już tylko osobom polskiego pochodzenia, jak piękny i bogaty jest polski język a tym samym przyczynia się ten cykl do zachowania jego znajomości.

III nagroda

ex quo w kategorii Programy multimedialne -teledyski Jury postanowiło

przyznać również Safetowi Kovac i Agnieszce Drzewoskiej Kovac za teledysk „**Wiatr historii**”. Z dużym rozmachem zrealizowany , bogaty wizualnie teledysk zawiera materiały zrealizowane zarówno w Polsce jak i w Czarnogórze. Melodyjna piosenka, wpadająca w ucho odnosi się w swojej treści do tego, że przemiany w Europie po 1989 r. umożliwiły łączenie rodzin, bycie razem kochających się ludzi, którzy wcześniej skazani byli na rozłąkę. Piękna

metafora : kobieta – wiatr, który daje nadzieję i siłę do przewycięzania trudności. To bardzo krzepiące humanistyczne przesłanie, które wraz z walorami wizualnym klipu jak też jego walorami muzycznym uzasadnia jego uhonorowanie.

Projekty, scenariusze i strony internetowe

I Nagroda Śpiewnik Niepodległości www.fdrp.org.pl Strona www **Jacek Górski**
Fundacja Dziedzictwa Rzeczypospolitej Polska

„**Śpiewnik Niepodległości**” to muzyczno-edukacyjny portal, prezentujący dorobek polskich pieśni patriotycznych wraz z nutami, akordami, podkładami muzycznymi, opisami literackimi, notami historycznymi dotyczącymi utworów, a także przykładowymi nagraniami. Wiele z utworów pochodzi z okresu wojny polsko-bolszewickiej 1919-1921 oraz okresu Karnawału Solidarności i Stanu Wojennego. Portal powstał w ramach ewaluacji realizowanego od 2009 roku Koncertu Niepodległości, którego przykładowe nagrania także udostępnia. Portal dostosowywany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych i jest bezpłatny dla użytkowników. Projekt cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno w skupiskach Polaków zagranicą, jak i w Polsce. W chwili obecnej serwis ma ponad 500.000 użytkowników na całym świecie. 5. Krótka nota o Autorze (nie więcej jak 50 słów) Wydawcą Śpiewnika Niepodległości jest prezes Fundacji Dziedzictwa Rzeczypospolitej Jacek „Wiejski” Górski, działacz opozycji demokratycznej w latach 1981-1989, współtwórca Federacji Młodzieży Walczącej, członek Grup Oporu „Solidarni” i emiter Radia „Solidarność”. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Wolności i Solidarności.

II Nagroda Instytut Naukowy im. Oskara Haleckiego w Kanadzie www.halecki.org

Strona www Aleksander M. Jabłoński, Małgorzata Karepin-Miętus

Instytut Naukowy im. Oskara Haleckiego w Kanadzie jest federalną korporacją wyższej użyteczności publicznej, skupiającą obecnie głównie Polonię kanadyjską. Naszym celem jest propagowanie historii i kultury Polski oraz dziedzictwa Polonii w Kanadzie. Organizujemy spotkania i wykłady w języku polskim, angielskim i francuskim, oraz wydarzenia kulturalne: koncerty, wieczory poetyckie i pokazy filmów. Współpracujemy również z podobnymi organizacjami Kanadyjczyków pochodzących z innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej, aby promować nasze wspólne dziedzictwo kulturowe. Strona internetowa jest prowadzona z ramienia Zarządu Instytutu przez Panią mgr Małgorzatę Karepin-Miętus, koordynatora website, wraz z prezesem – prof. dr inż. Aleksander Maciej Jabłoński

III Nagroda Telewizja Polonia na żywo <https://polonia.tvp.pl/44562671/tvp-polonia-stream>
Telewizja Polska po angielsku https://tvpstream.vod.tvp.pl/?channel_id=39821455

Jury i Komitet Organizacyjny Festiwalu dziękują wszystkim twórcom - zarówno nagrodzonych jak i nadesłanych z wielu krajów prac - za udział w Jubileuszowym Festiwalu jak i za uczczenie w ten sposób i udokumentowanie ważnych dla Polski rocznic: 100-ną rocznicą Wojny Polsko-Bolszewickiej, 100lecia urodzin Jana Pawła II oraz 40 rocznicy NSZZ „Solidarność”. Zapraszamy na kolejny Festiwal Polonijny „Losy Polaków” w roku 2021, w którym mamy nadzieję, że będziemy przeżywać Beatyfikację Prymasa Tysiąclecia - Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego

Warszawa, 14 listopada 2020 r.